

*Орлик О.В., к.е.н., доцент,
Одеський національний економічний університет, м. Одеса*

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ТА ЗАГРОЗИ ЇЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЮ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Управління фінансово-економічною безпекою підприємства забезпечується цілеспрямованим впливом на загрози, здатні вплинути на його фінансово-господарську діяльність і ринкові перспективи бізнесу. Умовою якісного управління фінансово-економічною безпекою є визначення таких загроз, а результатом – їх нейтралізація і мінімізація негативних наслідків їх впливу.

Проведені дослідження дозволяють констатувати, що загроза втрати фінансово-економічної безпеки: має об'єктивний характер, який проявляється незалежно від того, враховується вона суб'єктами забезпечення фінансової безпеки чи ні; найбільшою мірою притаманна для діяльності підприємств в умовах ринкової економіки; супроводжує реалізацію майже всіх видів фінансових операцій і напрямів фінансової діяльності підприємства; є результатом виникнення суперечностей між фінансовими інтересами підприємства та зовнішнього фінансового середовища та між суб'єктами

внутрішнього середовища; має непостійний характер, тому що загроза може змінюватися в процесі розвитку підсистеми забезпечення фінансової безпеки підприємства; завдає безпосередній або опосередкований збиток підприємству, внаслідок її негативного впливу [1, с. 332; 2, с. 117-118; 3, с. 169-170].

Наслідки конкретної реалізації загроз в кінцевому підсумку проявляються у вигляді збитку (шкоди), що може набувати форму прямої втрати (втрата доходу, капіталу тощо) або непрямой (упущена вигода, зниження фінансової репутації підприємства тощо).

Виходячи з діяльності, яку здійснює підприємство, можна виділити безпеку його: основної (операційної) діяльності; фінансової діяльності; інвестиційної діяльності; інноваційної діяльності; зовнішньоекономічної діяльності [4, с. 22].

Звуження горизонту діяльності підприємства до певного її виду дозволяє найбільш точно і повно ідентифікувати можливі загрози, виділити з них загрози першорядним інтересам підприємства та визначити найбільш ефективні методи управління.

До загроз фінансово-економічній безпеці, які виникають в операційній діяльності підприємства, можна віднести: зниження рівня ліквідності і платоспроможності; падіння прибутку і рентабельності; зростання постійних і змінних витрат; зниження вхідного грошового потоку; низьке значення операційного важеля; неоптимальний обсяг товарно-матеріальних запасів; високий рівень дебіторської заборгованості; наявність простроченої кредиторської заборгованості; порушення договірних зобов'язань.

Фінансовій діяльності підприємства можуть бути притаманні такі загрози, як: неефективне використання основного капіталу; недостатність оборотного капіталу; неоптимальний рівень товарно-матеріальних запасів; надмірний рівень дебіторської заборгованості; неефективне управління грошовими потоками; недиверсифіковані касові залишки в різних валютах; валютні втрати внаслідок відмови від операцій хеджування; недостатні обсяги власного і позикового капіталів; надлишкові дивідендні виплати з точки зору перспективного розвитку підприємства; високий показник WACC; недостатній обсяг нерозподіленого прибутку; нераціональне використання резервних фондів; використання надлишкового фінансового важеля; втрата фінансової стійкості у зв'язку з підвищенням ставок та процентних виплат за кредитними ресурсами в період їх подорожчання в результаті використання в кредитних договорах плаваючих процентних ставок; порушення фінансової рівноваги в результаті залучення капіталу на не вигідних умовах.

В інвестиційній діяльності підприємства можуть проявлятися такі загрози фінансово-економічній безпеці: нестача інвестиційних ресурсів; невірний вибір пріоритетів інвестиційної діяльності; неврахування фінансових ризиків реалізованих проектів і їх недостатня рентабельність; відставання у створенні технічно передових виробництв; неефективне розміщення виробництв, що створюються.

До загроз фінансово-економічній безпеці підприємства, що виникають в інноваційній сфері діяльності, відносяться: невірно обрані напрямки розвитку

інноваційної активності; відставання від конкурентів за рівнем інноваційної активності; недостатній рівень фінансування інновацій; недостатній обсяг фінансування створення інтелектуального капіталу.

До загроз фінансово-економічній безпеці, що виникають у зовнішньоекономічній діяльності підприємства, можна віднести: скорочення обсягів продажів по експортно-імпортних операціях; несвоєчасна оплата товарів, робіт, послуг міжнародними партнерами; зростання кредиторської заборгованості по експортно-імпортних операціях; зростання витрат підприємства при імпортуванні сировини і матеріалів, внаслідок зниження курсу національної валюти відносно іноземної; фінансові втрати підприємства при експорті готової продукції внаслідок підвищення курсу національної валюти відносно іноземної.

Кожне підприємство виходячи з конкретної ситуації повинно визначити (спрогнозувати) найбільш значущі (небезпечні) із загроз, з'ясувати можливі наслідки їх дії та впливу, визначити приховані перешкоди при вирішенні завдань бізнесу, виробити систему заходів щодо своєчасного виявлення, попередження чи послаблення загроз, передбачити резервні можливості, підстрахуватися на випадок невдалого або небажаного розвитку подій. При цьому слід мати на увазі, що при зміні одного з факторів, що піддається коригуванню для мінімізації ризику, небезпеки чи загрози, в системі забезпечення фінансово-економічної безпеки виникає ланцюгова реакція, яка зачіпає всі фактори і створює нові механізми взаємодії факторів [5, с. 161].

Складність завдання забезпечення фінансово-економічної безпеки полягає в тому, чи зможуть менеджери забезпечити відповідні умови нормальної діяльності підприємства шляхом попередження та мінімізації різних дестабілізуючих факторів загроз і небезпек. Застосування конкретних засобів впливу на загрози фінансово-економічній безпеці залежить від специфіки й багатогранності господарської діяльності підприємства та специфіки роботи галузі, в якій воно працює.

Список використаних джерел:

1. Штангрет, А. М. *Методичні аспекти управління фінансовою безпекою підприємств [Текст] / А. М. Штангрет // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техніч. праць. – 2013. – Вип. 23.2. – С. 328-335.*
2. Картузов, Є. П. *Вплив ризиків і загроз на стан фінансової безпеки підприємств [Текст] / Є. П. Картузов // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 9(135). – С. 115-124.*
3. Мандзіновська, Х. О. *Внутрішні загрози фінансовій безпеці підприємства [Текст] / Х. О. Мандзіновська // Східна Європа: економіка, бізнес та управління. – 2016. – Вип. 4(04). – С. 167-171.*
4. *Мойсеєнко, І. П. Управління фінансово-економічною безпекою підприємства [Текст] : навч. посібник / І. П. Мойсеєнко, О. М. Марченко. – Львів, 2011. – 380 с.*
5. Орлик, О. В. *Аналіз факторів впливу на економічну безпеку підприємств та методи захисту від загроз і нейтралізації їх наслідків [Текст] / О. В. Орлик // Тренди та інновації в сучасній економіці : колективна монографія / за ред. О. С. Іванілова. – Харків : ХНУБА, 2015. – С. 154-165.*